

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HILLERØD

LOKALHISTORISKE FORENING
Nr. 1 27. årgang 2012

HILLERØD

LOKALHISTORISKE FORENING

Nr. 1 27. årgang 2012

Redaktion og layout:
Eva Holm-Nielsen

Tryk: Nofoprint, Helsingør

ISSN 0903-3505

Udkommer 3 gange årligt
Stof til bladet sendes til Eva Holm-Nielsen

Medlemskab tegnes ved henvendelse til
Inge Elsø eller indbetaling på
Danske Bank reg.nr. 9570 0007044607
Pris: 150 kr, 100 kr pensionister og studerende

www.lfhk.dk

© Copyright
Hillerød Lokalhistoriske Forening

Indhold

ET FERIEPARADIS 3
af *EVA HOLM-NIELSEN*

EN ASYLDRENG PÅ AFVEJE 16
af *ASGER BERG*

REFERAT AF GENERALFORSAMLINGEN 2012 19

Forside: Slotsorganist Joseph Glærsers lejlighed i Kancellibygningen. Hans hustru Thomine Glæser sidder med en gæst på forhøjningen ved vinduet, som vender ud mod slotsgården. U.å. Foto: Carl Rathsach.

Hillerød Lokalhistoriske Forening støttes af:
Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg - Dines Jørgensen, Rådgivende ingeniører - Handelsbanken - Hillerød Borgerstiftelse - Hillerød Industri- og Håndværkerforening - Holte Vinlager, Hillerød - Nykredit - PricewaterhouseCoopers, Hillerød - Ristorante La Perla - Ullerød SuperBrugs

BESTYRELSEN

Formand:
Asger Berg
Søren Kierkegaardsvej 1
3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689
asger.berg@ofir.dk

Næstformand og kasserer:
Inge Elsø
Ørnevej 10
2970 Hørsholm
Tlf. 4586 6676
elsoe@email.dk

Sekretær:
Eva Holm-Nielsen
Søren Kierkegaardsvej 1
3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689
evamahoni@gmail.com

Henrik Selsø Sørensen
Bondehavevej 11
2880 Bagsværd
Tlf.: 4498 9220
selsø@yahoo.com

Mona Petersen
Grønneager 21
3400 Hillerød
Tlf.: 4826 3365

Ivar Berg-Sørensen
Køgemestervej 5
3400 Hillerød
4824 5131
ibsorensen@email.dk

LOKALHISTORISK ARKIV
Christiansgade 1
3400 Hillerød
Tlf. 7232 5884

Arkivet har åbent
Tirsdag 12.30-17
I. lørdag i måneden 10.30-14

ET FERIEPARADIS

Frederiksborg Slot rummer mange fortællinger. Ikke kun om konger og dronninger, men også om de familier, som har haft bolig på slottet.

En af de mest farverige personligheder gennem tiden er kaptajn Harald Hammelev, der bestred embedet som slotsforvalter fra 1872-1906.¹ Han lå i evig strid med det nyoprettede Frederiksborgmuseum og blev af både museets grundlægger, J. C. Jacobsen, og museets bestyrelse betragtet som en upålidelig kvævulant, ja, sågar en skurk. Modsat satte museets inspektør, Vilhelm Holck, som også var hans overbo, stor pris på Hammelev, som han beskrev som et kultiveret og retskaffent menneske.²

Han var afholdt af slottets ansatte og beboere, og blandt familie og venner og bekendte fremhævedes egenskaber som verdenskløge, omsorgsfuld, generøs, hjælpsom og engageret.

Hammelev var ungkarl, men havde medbragt sin husbestyrerinde, Marie Lind, som blev ansat som oldfrue på slottet og fik sin egen bolig i Fadeburslængen.

Tjenesteboligen lå i Kancelibygningens stueetage, og haven, som var omsluttet af Slotssøen på tre side, var om sommeren et mylder af roser og jordbær, hvilket

gjorde stor lykke hos især de mange kvindelige gæster.

FAMILIEN LYNGE

Hammelevs meget store omgangskreds omfattende blandt andre den kendte københavnske antikvarboghandler Herman Lynges og hans hustru Vilhelmine. Deres to børn, Sofie og Herman „junior“, ferierede flere gange hos Hammelev, Herman dog kun indtil han blev konfirmeret og kom i lære hos faderen.³

En række breve fra perioden 1878 til 1886 giver et indblik i, hvordan det var at være feriebarndom på slottet, og brevene mellem Hammelev og venneparret Lynges fra nogenlunde samme periode illustrerer forholdet mellem de voksne.

BREVENE

Professionelt og privat var Hammelev en flittig brevsriver med en spids pen. Hans embedsskrivelser var legendariske, og også hans privatkorrespondance er fuld af lune og vid og giver et glimrende billede af ham.⁴

Det ældste brev er fra kaptajn Hammelev til Herman Lynges og dateret 28. december 1873: ”Min kjære gode Lynges!” I brevet invi-

AF

EVA

HOLM-NIELSEN

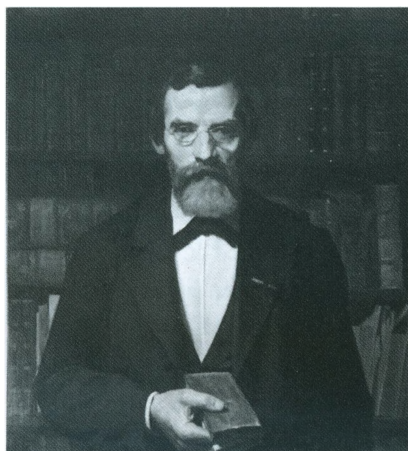
terer han børnene på ferieophold i Hillerød, i håb om, at Lynge og hans kone så også vil komme. Lynge var en arbejdshest og ikke til at drive fra sin forretning, og Hammelev afsluttede derfor brevet med denne salut: "Jeg kan overhoved ikke indse hvorfor du ikke med Familien tog herud en klar Vinterdag. Man kan virkelig ogsaa slide for Meget for at erhverve Mammon."

BØRNEBREVENE

Stilen i børnenes breve er forskellig. Herman skriver mere formelt, ex "Kjære Forældre" og slutter med "Eders Herman", medens Sofie bruger udtryk som "Min egen kjære Fader", "Kjæreste Mamma", "Kjæreste søde lille Moder", "Kjære lille Moder" og "Hils nu min egen søde lille Moder fra mig kys hende tusind Gange".

Begge skriver underholdende, men Sofie er tider ligefrem poetisk: "Kaptainen og Jomfru Lind ere mageløse imod [os], vi have det saa henrivende yndigt" og "Vejret er jo ikke det bedste, men Humøret hjælper at Tørre Regnen bort."

Omgivelserne inspirerede hende åbenbart til at skrive digte, hvilket fremgår af et brev, som Hammelev skrev til Vilhelmine Lynge den 9. October 1880: "Hermed følger nogle Poesier tilhørende Frøken Sofie. Som Poesier betragtede synes jeg særdeles godt om

Til venstre Vilhelmine Lyng med Sofie og Herman, 1875. Fotograf: Budtz Müller & Co. Til højre portræt af Herman Lyng, malet 1882 af Hans Ole Brasen

Digtene, ihvorvel det ene er mig uforstaaeligt i Endelinierne. Det er formodentlig min Fejl thi det passerer mig ofte saavel med bunden som ubunden Stil." Sofie begyndte tidligt at skrive selskabssange, bl.a. skrev hun en til faderens fødselsdag i november samme år.

Sofie kalder sig i et brev til moderen "Eders lille Sangfugl", hvilket giver mindelser om Helmers kælenavn for Nora i Henrik Ibsens ET DUKKEHJEM fra 1879. Modellen for Nora er den norske fødte forfatter Laura Kieler.⁵ Hun var gift med adjunkt Victor Kieler, som blev ansat på Frederiksborg Statsskole i 1877, og de flyttede til Hillerød og bosatte sig på slotet - tilfældigvis i lejligheden oven over Hammelevs.

SOMMEREN 1878

I juli 1878 var Sofie og Herman på ferie hos Hammelev, medens forældrene var i Stockholm. De

blev modtaget med åbne arme, og "Kaptainen og Jomfru Lind vide [ikke] hvor godt de vilde gjøre det for os", og da det nærmede sig, at de skulle rejse hjem, „blev [d]er Graad og Tænders Gnidsel”.

Deres kusine Mathilde og Hammelevs niece, den lidt ældre Theodora, var der også, og det fremgår tydeligt af Sofies breve, at de unge mennesker havde det skønt sammen. Theodora var datter af Hammelevs fire år yngre bror, Eduard, som var gift med Nicoline, som i brevene omtales fru Hammelev. Theodora var gift med den noget ældre grosserer Jacob Carl Hansen. Mathilde var datter af Lynges søster Henriette, som var gift med Ludvig V. E. Møller.

De tre breve fra opholdet er sendt med få dages mellemrum. Det første brev er dateret 1. juli 1878 og er til Mathildes far, som var ansat i antikvarietet og havde ansvaret, medens søsteren og svogeren var ude at rejse: "Kjære Onkel, Vi have det udmærket hernede alle sammen og more os ligeledes brilliant saa at Du kan skrive til Fader og Moder at vi slet ikke længes efter Dem."

TIDSFORDRIV

Den 3. juli skriver Herman: "[Vi] kan ikke have det bedre end vi have det og vi lever i Sus og Dus hver Dag [...] Igaar var vi en dejlig Tour ude at kjøre med Fru Berg til Frue-

Bjerg og i Dag skulle vi have været ude at kjøre med Kielberg, hvilket imidlertid blev ombestemt”.

Fru Maren Berg var gift med politikeren Chresten Berg, og familien boede i Helsingørsgade. Han grundlagde i 1874 Frederiksborg Amts Avis. Bekendtskabet havde nær sat en stopper for Hammelevs karriere som slotsforvalter. For da det kom Christian 9. for øre, at han plejede omgang med denne venstremand, gav kongen ham en opsang, oven i købet i andres påhør.

Hammelev forstod ikke kongens reaktion, for selv om han gav udtryk for en stærk tiltro til demokratiet, var og forblev han kongetro. Han tilbød derfor at forlade sin stilling, men så vidt kom det heldigvis ikke.⁶

Johan Ferdinand Kielberg var murermester og havde en del arbejde på slottet. Som et kuriosum kan nævnes, at han sammen med Hammelev og fire andre, der var involveret i museets indretning, lagde ansigt til højre felt af gobelinen under trompeterstolen i slottets Riddersal.

Udeliv og spadsereture var en yndet adspredelse for de unge. Korte ture til Præstevang, en aftenur til Nødebo, eller en tur til Fredensborg og tilbage via Sørup. Også en sejltur på Esrum Sø hørte sig til.

Forlystelser blev det også til. Et år var det en teatertur, et andet år var det et aftenbal ved en illumine-

"Jeg sidder inde i Kaptainens Værelse og skriver og han selv staar udenfor Vinduet og siger at jeg skal skrive til Jer at I skal se at more Jer rigtig godt og se Jer rigtig om for at han kan faa Lov til at beholde sin Balsambøsse lidt længere", skriver Sofie til sin mor den 6. juli 1878. Øverst kaptajn Hammelev 1887

ret Slotspavillon med optræden af sangerinder fra LIGKISTEN i Tivoli i København.

SELSKABELIGHED

Sofie Lyng var dog mest optaget af de mange mennesker, der kom i hjemmet, en blanding af familie, venner, bekendte og slottets beboere. Der var stort set gæster dagligt. Hammelev skrev langt senere til sin plejedatter, Marie Lerche, gift Wedell-Wedellsborg: "Du kan ikke forestille Dig hvilke Veksler der trækkes paa en gammel Pebersvend som jeg er, en som dertil her paa Egnen har Ord for at sidde i svimlende Velstand, hvilket kan være saare smigrende naar det bare var sandt."⁷

Der var liv og glade dage i stuerne. Ved en lejlighed faldt der dog en mørk skygge over huset: "Leutenant Falkenskiold var her forleden Aften. Hans Onkel har hængt sig i Jægersborg."⁸

ET MIDDAGSSELSKAB

Foruden de korte visitter var der frokost- og middagselskaberne. Sammensætningen til en herrefrokost omfattede fx politikeren Geert Winther, etatsråd Juul, Hein Gulstad og løjtnant Frantz Robertson Howitz.

Hein eller Heinrich Gulstad var bror til fru Helene Marie Lerche, som var gift med overretssagfører,

kammerjunker Ferdinand Lerche. De boede i Kongestaldlængens nordende, og Heinrich var sammen med moderen og søsteren, Louise Therese, flyttet ind hos dem efter faderens død i 1871.⁹

De unge var naturligvis med, når der var gæster. Ved et af middagselskaberne deltog fru Lerche "i sort Silkekjole", Therese "i en lys chamois (dvs. rødgul) Silkekjole, frygtelig elegant" og frøken Emilie Scholten, hvis farbror var den kendte generalguvernør Peter von Scholten. Desuden oberstinde Nicoline Scholten, enke efter Jost von Scholten, som faldt ved Dybbøl i 1864, og som var fætter til Emilie Scholten, Louis Emil Levin, privatpraktiserende læge i Hillerød og gift med Elisabeth, født Schneider, Christian Bendz, cand.mag. i fysik og ansat som adjunkt på latinskolen, byens dyrlæge, Otto Andreas Lunddahl, og slotsforvalter Harald Jastrau fra Fredensborg.

Sofie fortæller: "[D]et gik udmærket og vi morede os ganske brilliant. Hele Formiddagen gik naturligvis med Tillavningen, og Kaptainen og jeg havde nok at gjøre med at besørge Frugt fra de forskjellige Haver til Dessert, dernæst satte jeg Blomster i alle Vaser og Skaale, pyntede Frugtskaalene og bandt 8 Buket Roser, der blev lagt ved hver Dames Kuvert. Klokken 4½ var alt færdigt og jeg gik op og klædte mig paa, jeg tog min

Til venstre ses spisetuen, som var centrum for mange gode måltider

sorte Silkekjole paa og et lyseblaat Baand om Halsen, og præcis Kl. 5 kom hele Selskabet ... [V]i gik strax til bords, jeg havde Byens Løve Dyr læge Lundahl, en meget elskværdig Kavalier til Bords, Maden var udmærket, og der var en rigtig god og munter stemning, som Champagne bevirkede sin Del til, Kl. 8 rejste vi os fra Bordet, hvor der da blev serveret Kaffe, saa spadserede vi lidt rundt i Haven, og da vi kom ind var der sat Spilleborde til Herrerne og de gamle Damer, og vi andre der ikke spillede, nemlig Kaptainen, Therese, Fru Lerche og jeg, vi morede os indbyrdes med at gjøre Nar af de andre, saaledes gik Aftenen til Kl. 10, saa fik vi skaarne Smørrebrød og The, og henad 10½ gik de alle hjem, og vi selv vare frygtelig trætte og søvnige [...] Kaptainen og jeg gaar i Eftermiddag en Tur til Nøddebo, da vi begge to har lidt Katzenjammer fra i Gaar, dog har vi det ikke saa galt som Julius, som i Aftes drak sig fuldkommen fuld og i Dag maa ligge til Sengs tudende i vilden Sky af Hovedpine og Kvalme”.

Og hun slutter begejstret: ”Det er for resten saa yndigt at være kommen herved, alle ere saa glade ved mig, og jeg er allerede inviteret ud mindst for tre Uger, jeg tænker nok jeg faar Brug alligevel for min røde Kjole, da jeg er inviteret i Selskab hos Doctor Levin i Morgen.”

Menuen nævnes ikke, men

til et andet middagsselskab blev der serveret ”Macaroni Budding, Kyllinger og Rødgrød”. Den gode forplejning resulterede i øvrigt i, at fru Hammelev ved en anden lejlighed må rejse hjem i nogle dage ”for at udhvile sig, efter det frygtelige Kvantum Mad hun har sat til livs.”

I et brev, sandsynligvis skrevet få dage efter, skriver Sofie: ”I Fredags var Kaptainen i Kjøbenhavn, og imedens vadskede Jomfru Lind og jeg det Dækketøj, der var blevet brugt ved Middagsselskabet. Kl. 10 var vi færdig med det, og saa gik vi lidt over til Fru Lerche, saa gik vi en Tur ud i Præstevang og derfra om ad ved Jernbanen for at hente vores Fatter, han kom ogsaa slæbende paa en stor Kurv, som han havde kjøbt til Jomfru Lind, og deri laa en hel mængde Godter til mig, Phankucken, der er min Livret, en hel Mængde Chokolade Stænger og Cigaretter.”

SOFIE BLIVER GIFT

Den 15. november 1883 blev Sofie gift i Helligåndskirken i København med den senere så berømte tekstilfabrikant og kunst- og musiksamler Carl August Claudius. Han kom til at eje den største samling af historiske musikinstrumenter i Europa og var ophavsmand til Musikhistorisk Museum i Stockholm, ligesom han bidrog til Claudius’ Samling i København.¹⁰ I 1914 blev han dansk konsul for

Peru og Sofie dermed konsulinde.

Carl Claudius nævnes i to af Sofies breve til forældrene. I det første - til faderen - fortæller hun kort om et middagsselskab, hvor Chresten Berg deltager. Hun henviser faderen til Carl, som hun har givet et fyldigt referat, hvis han vil vide mere. Brevet er ikke dateret, men i 1884 forlod familien Berg Hillerød for at flytte til København.

”Det var en Samling af kjedelige og stive Mennesker, som Hr. og Fru Larsen og din lille Piges noksom bekendte Elskværdighed ikke formaaede at optøe. Du kan for Resten ikke tro, hvor Berg har tabt

sig i den sidste Tid, han er næsten ikke til at kjende, hans Humør er slet, og han falder helt sammen, mens man taler med ham, blot det ikke ender med et apoplektisk Tilfælde, det vilde vist være et slemt Tab for Venstre”.

Og hun fortsætter: ”Kaptainen har paa Onsdag anrettet en større Middag, hvortil han har indbudt Carl, jeg vilde ønske, han kunde tage sig en Fridag i den Anledning og komme herud med andet Tog, jeg tror ikke, han vil komme til at fortryde det, da det er Kaptainens inderlige Ønske, og det ganske vist bliver umaadeligt morsomt. Du maa se at faa ham til det, saa tager

Den lille dagligstue ca. 1900.

Fra venstre Sofie Claudius, kaptajn Hammelev og oldfrue Marie Lind. De to drengeportrætter viser Karl Wedell-Wedellsborg og plejesønnen Flemming Lerche og er malet 1886 af kaptajn Hammelevs niece Theodora

*I kaptajn
Hammelevs
have ca. 1900.
Fra venstre
Sofie Claudius,
Hammelev,
Flemming
Lerche og Marie
Lind. På bordet
Hammelevs
hund Cathay*

jeg med ham hjem om Aftenen. Han maa tage sort Kjole paa.”

Omtalte hr. og fru Larsen er formodentlig arbejdsmand Ferdinand Larsen og hans kone Ane Kirstine, som boede i Kancellifløjens nordende, i lejligheden, som stødte op til Hammelevs. Om dem skriver Sofie i et andet brev: ”Fru Larsen og Mand ere mageløse søde, hver Aften føres en lang Conference i de respektive Senge med Banken paa Væggen og voldsom Kommers, og strax om Morgenens gjentager det sig.”

I samme brev nævnes Jørgen Leemejer, som blev ansat som konservator på Frederiksborgmuseet i 1881 og havde en lejlighed i Herluf Trolles Tårn. Han var kunstsamler, og Sofie skriver henrykt, at ”perlevennen” Leemejer havde foræret Hammelev prins Ferdinands mundkopper.¹¹

Det sidste brev fra Sofie til moderen er dateret den 12. juli 1886. Sofie er tilsyneladende på rekreation hos Hammelev. Ifølge oplysninger fra familien hentydes der muligvis til følgerne af, at

hun har mistet det barn, som hun og Carl fik i 1884.

”Tiden gaar saa hurtigt i disse Omgivelser - Jeg befinder mig ogsaa rigtig godt, og jeg synes at jeg kommer mig baade paa Sjæl og Legeme. Vi have det ogsaa rigtig hyggeligt denne Gang, her er nemlig mange Fremmede, Fru Hammelev og Theodora, og begge Oldfruens Niecer, saa vi ere jo en hel Rede fuld af Damer med en ulykkelig Hane. De ere alle rigtig rare og elskværdige, og vi tilbringer vore Dage i det gamle dolce farniente” (italiensk: il dolce far niente, den søde lediggang).

GAMLE LYNGES BREV

Som tidligere nævnt var det svært for kaptajn Hammelev at overtale Herman Lynges til at komme til Hillerød. Om det ogsaa skyldtes, at han ikke brød sig om mange mennesker, skal ikke kunne siges, men end ikke Lynges ”egen lille Kone” formåede at lokke ham, da hun i juli 1882 opholdt sig hos Hammelev sammen med Sofie. På opfordring sendte hun bud efter ham og sønnen om at komme søndag den 2. juli, idet hun samtidig advarer ham: ”[G]jør nu som I vil, jeg troer nok I ere velkomne, men imellem os sagt er her 12 Fremmede i forveien”.

Lynges vægrer sig, men benytter lejligheden til at citere en sentimental parafrase af en strofe af

forfatteren Carl Bagger, måske i håb om at kunne formilde fru:

”Mit Minebarn!!

”Jeg har Dig elsket, hvad De endog saa sige

Saa varmt som *mit* Hjerte *elske kan*
Hvor *Du er*, der er og mit kære
Himmerige

Mit elskede tilbedte Land”.¹²

- og dog kommer jeg ikke i morgen, saa inderlig jeg end ville, - Tak Oldfruen og min Ven Hammelev for Deres Opmærksomhed imod mig og imod Eder, bring Alle min Hilsen, kys min kjære Sophie, vi sees Mandag Aften paa Banegaarden”.

HAMMELEV TIL FRU LYNGE

Til fru Lynges 59-års fødselsdag den 16. marts 1886 skrev Hammelev en hilsen, der dog blev forsinket pga. vejret. Jernbaneforbindelsen fra Hillerød til København kunne ogsaa dengang være problematisk. Et andet problem for Hammelev var et lille uheld, han havde været ude for samme dag:

”Igaar Aftes greb jeg Pennen (som man plejer at sige) for at lykønske Dem til Fødselsdagen, men jeg lod Pennen gaa til Ro igjen thi Baneforbindelsen var afbrudt paa Grund af Fygevej, det er den saamæn ogsaa i Dag, og vi savner vore Aviser meget, endskjøndt der aldrig er noget Nyt at læse i dem, men det kunde arrivere alligevel at

der var Nyt der var værd at læse
 fax et Fødselsdagsdigt. Opsæt-
 ter jeg nu at lykønske Dem til vi
 faar farbart Vejr saa antager jeg
 at det først bliver henad Juni. De
 faar nærværende Brev derfor ikke
 paa Deres Fødselsdag og det er
 saamæn ogsaa ligemeget, Et maa
 De være forvisset om, at jeg har
 tænkt paa Dem, og det rigtig med
 gode og hjærtelige Tanker, og jeg
 frembærer min Lykønskning af
 fuldt Hjerte. - Fru Lynges længe
 leve! - Hurra!!!!!!! [...] Her er
 ikke Nyt med Undtagelse (det
 er forresten ikke en Undtagelse
 i det Hele taget) at jeg har haft
 det Uheld igaar at jage et Stykke
 Metal op mellem Pegefinger og
 Langemand, det gav meget Blod,
 og jeg har kun lidt af den Artikel,
 saa jeg var lige ved at besvime.
 Sendte Bud til Doctoren for at faa
 Blodet standset, sendte Afbud da
 det paa én gang af sig selv syntes
 det var nok. Men nu kommer det
 Morsomme: Kvindebesætningen
 var lige ved at faa ondt af Medfø-
 lelse og Synet af det meget Blod,
 men Contenancen holdt de min
 Sandten (dvs. bevarede fatningen),
 thi paa engang hørte jeg ”Jøsses
 der er vist en Blodstribbe gennem
 alle Stuerne, lad os faa det vadsket
 af inden det æder sig ind i Træet.”
 De ser vi tog den med Ro. - Det
 gjør og gjorde ikke ondt og har i
 Virkeligheden aldeles ikke Noget at
 betyde, og jeg fortæller det kun for
 at forklare Dem Grunden til den

uartige Skrift i et Fødselsdagsbrev,
 det var nemlig højre Haand.”

Fru Lynges takkede i humoristisk
 udformet telegramstil: ”Tak for
 Lykønskning, Sorg for Blodtabet.
 Haab om Bedring... Deltagelse
 med Gulvet... Vilhelmine Lynges.”

HAMMELEVS SIDSTE BREV

Det sidste brev fra Hammelev til
 fru Lynges er en fødselsdagshilsen
 året efter, 1887. Her fortæller
 han, at han samme dag - den 16.
 marts - skal til den 28-årige Heine
 Gulstads bryllup. Bruden er den
 19-årige Agnes Dorthea Jessen.

Og han fortsætter: ”hen i April
 holder Fru Lerche Bryllup med en
 Jagtjunker Falkenberg. Dette Bryl-
 lup staar i Kjøbenhavn og jeg kom-
 mer ikke med, thi jeg gider ikke”.¹³

Hammelev havde en åbenlys
 modvilje mod alliancen. Fru Lerche
 var enke efter hans meget gode
 ven, Ferdinand Lerche, der døde
 året før, og to af børnene, 9-årige
 Flemming, som han var gudfar til,
 og lillesøsteren Marie, som kom
 næsten dagligt hos ham, lod ham
 forstå, at de ikke trivedes i mode-
 rens nye forhold.

Det har sandsynligvis været
 medvirkende til, at brylluppet blev
 udsat. Parret blev først gift den 17.
 juni - ikke i Frederiksborg Slots-
 kirke, hvilket var oplagt, men i Gar-
 nisons Kirke i København. Mens
 Marie fulgte moderen, først til
 Stutterigården på Hillerødsholm

*Havestuen. På
 bordet til højre
 ses en af Ham-
 melevs Buddha-
 figurer. Han var
 meget optaget af
 buddismen*

og senere til Jylland, flyttede Flemming ind hos Hammelev, som også formelt blev hans plejefar. Senere kom Marie tilbage, og Hammelev sørgede for, at der blev rettet op på hendes mangelfulde skolegang.¹⁴

EPILOG

De første 25 år af deres ægteskab boede Sofie og Carl Claudius i Malmø, De fik to børn, der begge døde som små, så senere fik de en plejedatter.

Sofie, som var kunstnerisk begavet, blev billedhugger og ud-

førte især portrætbuster. Hendes skrivetalent resulterede i 1925 i udgivelsen af EN HERREGAARDS-ROMAN, og hun arbejdede også på sine erindringer.

Parrets hjem på Carit Etlarsvej 3 på Frederiksberg var meget gæstfrit, og den store omgangskreds omfattede både kendte og kunstneriske personligheder.

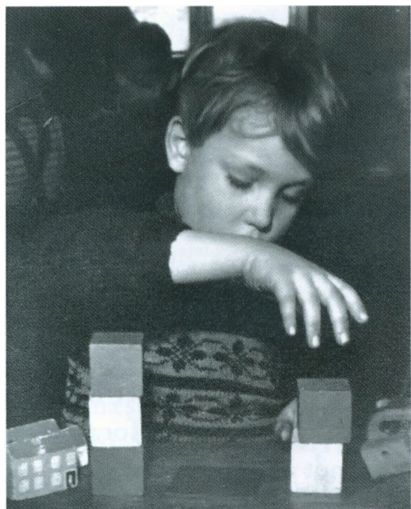
Sofie Claudius døde den 31. maj 1926 i deres sommerbolig siden 1900, VILLA SOFIE, på Tinghusvej 16 i Fredensborg. Hun ligger begravet på Frederiksberg Kirkegård.

Tak til Michael Klejs, som venligst har stillet brevene til rådighed.

NOTER

- ¹ Peter Harald Valdemar Hammelev var født den 11. august 1826 og døde den 25. marts 1906.
- ² Vilhelm Holck, MINE ERINDRINGER. Manuskript trykt for Slægt og Venner, Århus 1934, s. 216, 220 og 275. - Om samarbejdet mellem kaptajn Hammelev og Frederiksborgmuseet, se i øvrigt Eva Holm-Nielsen, "Demokrat i en brydningstid", FRA FREDERIKSBORG AMT 1998, s. 23ff.
- ³ Herman Henrik Julius Lyng (1822-1897), Vilhelmine Lyng, født Andersen (1827-1891), Johanne Sophie Mathilde Lyng (1861-1926) og Herman Johannes Vilhelm Lyng (1862-1945). Herman "junior" blev i 1892 kompagnon i firmaet, som ændrede navn til Herman H. J. Lyng & Søn A/S, og efter faderens død overtog han forretningen, som stadig eksisterer under navnet Lyng & Søn, men i dag intet har med familien at gøre. - Jf. FRA DE GAMLE BØGERS VERDEN, 1953, 14ff.
- ⁴ Eva Holm-Nielsen, "Demokrat i en brydningstid", FRA FREDERIKSBORG AMT 1998, s. 23.
- ⁵ Laura Kieler (1849-1932). Henrik Ibsen kaldte hende "vor lærkefugl", da hun i sommeren 1871 besøgte ham i Dresden sammen med moderen.
- ⁶ Eva Holm-Nielsen, Anf. arb., s. 39f.
- ⁷ Ibid., s. 29.
- ⁸ Adam Wilhelm Falkenskiold (1827-1878). † juni 1878 Jægersborg Hegn, begr. 6. juli i Søllerød. Danmarks Adels Aarvog 1929-II, s. 247. - Kirkebog Søllerød 1872-1886. Uden dødsdag "Selvmorder". Captain i 4. Batt., R. af Dbg. p.p. Ugift. Blev den 1. juli fundet hængt i Jægersborg Dyrehave. Attest fra Dr. Ditlev(sen?) og fra Politim. 1/7 78.
- ⁹ Oberst Frederik Moritz Emil Gulstad (1810-1871) og Therese Gehrt.
- ¹⁰ Carl August Claudius (1855-1931).
- ¹¹ Forefindes i oversigt over indboet.
- ¹² Carl Bagger (1807-1846), "Dampskibet "Løven"" (1836).
- ¹³ Helene Marie Lerche, født Gulstad (1847-1930) og jagtjunker Frederik Holger Falkenberg (1852-1923). Han blev senere skovrider og hofjægermester.
- ¹⁴ Eva Holm-Nielsen, Anf. arb., s. 29 og 41.

EN ASYLDRENG PÅ AFVEJE

Asyl er det gamle ord for en børneinstitution eller - som det hedder med ORDBOG OVER DET DANSKE SPROG s gammeldags formulering - en anstalt til optagelse af personer, der trænger til hjælp eller pleje, især om et sted, hvor der ydes opsyn og pleje til småbørn, mens forældrene er på arbejde. Navnet bruges nu sjældent i den betydning, men i Hillerød kender vi det dog fra Gadevang Asyl.

Hillerød Asyl lå Bakkegade 25, oppe på toppen, hvor byggeriet Biblioteksparken ligger i dag. Asylet blev bygget i 1884 for midler, der var rejst igennem årene ved forskellige private initiativer. En lokal pioner for asylsagen var frøken Pouline Flindt, der havde stået

bag Nyhuse Asyl i Slotssognet, oprettet i 1839.¹

Det nye asyl i Bakkegade blev opført på en grund, der var stillet til rådighed af tømmermester Julius Lange - ham, der gav navn til Langesvej.

Asylet i Bakkegade kom til at fungere i 75 år, frem til 1960. Indtil 1950 var det en privat drevet institution, men i de sidste 10 år af sin levetid var det overgået i kommunalt regi og fik navnet Bakketoppen.²

En af dem, der stadig husker asylet i Bakkegade, er Verner Sylvest Andersen. Han er født den 8. december 1943 i det gamle hus Helsingørsgade 36, på det nordlige hjørne af Bakkegade. Hans far var savskærer på Hillerød Savværk, og hans mor havde rengøringsarbejde, bl.a. for KØDBØRSEN i Helsingørsgade og for naboen, landinspektør O. Sørensen, Helsingørsgade 38.

Verner husker, hvordan hans mor fulgte ham ad Bakkegades fortov op til asylet, men efter det første stykke tid skulle han jo selv lære at gå op og ned ad bakken, mens hans mor stod og holdt øje med ham nede fra hjørnet.

En dag, da han var 4 år gammel, gik det imidlertid galt. I asylet havde han fået en kammerat, der

AF

ASGER BERG

Verner Sylvest Andersen leger med klodser i Hillerød Asyl, foto fra ca.

1948

Udflugten blev
også omtalt i
aviserne dagen
efter

Hilerød-Dreng efterlyst i Radioen.

Da den 4-aarige Søn af Savskærer Sylvest Andersen, Helsingørgade 36, Onsdag Eftermiddag ikke vendte hjem fra Asylet i Bakkegade til sædvanlig Tid, henvendte Forældrene sig til Politiet, som begyndte en Eftersøgning og udsendte Efterlysning gennem Radioen. Kort efter blev det opklaret, at Drengen befandt sig i Hjemmet hos en Kammerat, som han havde fulgtes med Hjem fra Asylet.

Der havde altsaa ikke været Grund til at ulejlige Politi og Radio, om blot Kammeratens Forældre havde underrettet Hjemmet om, hvor Drengen var.

Lille Dreng forsvandt

En 4-aarig Dreng, Søn af Savskærer Sylvest Andersen, Helsingørgade 36, kom i Gaar Eftermiddag ikke hjem fra Asylet i Bakkegade til den sædvanlige Tid, hvorfor Moderen begyndte at søge efter ham, men uden Resultat.

Ved 18-Tiden henvendte man sig til Politiet, der satte en Eftersøgning i Gang, ligesom man lod en Efterlysning gaa ud gennem Radioavisen Kl. 18,45. Kort efter oplystes det, at Drengen var i god Behold i Hjemmet hos en Kammerat. Han var fra Asylet gaaet med Kammeraten hjem, og ingen havde tænkt paa at meddele Drengens Forældre noget herom, hvilket maa forekomme meget ubetænksomt.

hed Mogens, og Mogens og Verner blev enige om, at de skulle følges ad fra asylet hjem til Mogens for at lege videre sammen dér. Som Verner husker det, krydsede de nogle store veje, og pludselig endte de ude ved Amtssygehuset, som i dag hedder Hillerød Sygehus. Mogens boede nemlig derude med sin mor, der var sygeplejerske.

Mogens' mor var på arbejde, men de to drenge legede godt og havde det sjovt, lige til moderen kom hjem om aftenen. Hun spurgte nok, hvem Mogens' legekammerat var, men tænkte ikke videre over det, før hun fik åbnet for radioen.

I mellemtiden var den lille Verner blevet "kendt". For da den

4-årige ikke var kommet hjem til sædvanlig tid, havde forældrene henvendt sig til politiet, som lod ham efterlyse i Pressens Radioavis.

Nu blev sagen hurtigt opklaret. Mogens' mor ringede til politiet, og så kom den store "Holger Betjent"³ og hentede Verner i politiets grønne Opel Kaptajn.

Hele familien var glad for at se ham igen. Men senere fik han at vide, at overvejelserne derhjemme var gået igennem forskellige faser. Først skulle han have en "røvfuld"; senere frygtede man, at han var faldet i Spytklatten; og til sidst håbede man bare, at han kom hjem!

Og det gjorde han - så det endte i fryd og gammen.

1 Eva Holm-Nielsen, "Fra asyl til moderne børnehave", LOKALHISTORISK FORENING I HILLERØD KOMMUNE, 1996-3, s- 5-17.

2 Svend Nielsen, "Fortidens børneinstitution", DET GAMLE HILLERØD. BYSVENDEN FORTÆLLER, 1981, s. 138-139.

3 Overbetjent Holger Petersen (1916-2004).

GENERALFORSAMLINGEN 2012

Foreningens ordinære generalforsamling blev afholdt den 6. marts 2012 i Kedelhuset.

Til bestyrelsen var der genvalg af Mona Petersen, Eva Holm-Nielsen (sekretær) og Ivar Berg-Sørensen, samt genvalg af suppleanterne Aase Hansen og Peter Schmaltz-Jørgensen. Derudover indgår Asger Berg (formand), Inge Elsåe (næstformand og kasserer) og Henrik Selsøe Sørensen i bestyrelsen. Poul Bønsøe blev genvalgt til revisor og Carsten Nejst Jensen nyvalgt til revisorsuppleant.

Året 2011 bød på to store enkeltopgaver, foreningens 25-års jubilæum, som blev fejret i Kedelhuset den 30. april 2011 og udgivelsen af bogen FIF HILLERØD ATLETIK 1911-2011.

Kåringen af ÅRETS HUS skete for 25. gang. Det blev Favrholt eller Favrholt Campus, Novo Nordisk, som det hedder i dag, som sædvanlig i samarbejde med Nykredit, Hillerød Posten og vores fagkyndige konsulent, arkitekt Jørgen Groth og Ristorante La Perla ved Daniele Casella

MEDLEMSBLADET udkom 3 gange med artikler om besættelsen, led-saget af hidtil ukendte fotografier fra Hillerød omkring befrielsen, om en lokal kunstudstilling i 1965

til fordel for Lions, et tre-ugers-besøg i Hillerød i 1922, et ikke tidligere offentliggjort interview fra 1988 med modstandsmanden Elith Truelsen, Vibeke Tortzens barndomserindringer og et portræt af slotsorganist Jens Laumann.

HILLERØD-KALENDEREN udkom for 25. gang. Temaet var billeder fra Hillerødeggen før og nu.

Af ARRANGEMENTER kan ud over jubilæet og bogreceptionen nævnes forevisning af filmen HILLERØD 2000 ved Kaj Fjellerad efter generalforsamlingen sidste år. I august havde vi den 3. og foreløbig sidste bustur til omegns-sognene. I november afholdt vi 2 foredrag: Vibeke Dilling Tortzens om Sandviggård og Ib Willumsens om barndommen i Slangerupgade.

Kontingentet for 2012 er uændret 150 kr., dog 100 kr. for pensionister og studerende.

Under LOKALHISTORISK SAMVIRKE planlægger vi et fælles projekt til sommer, som vil blive offentliggjort senere.

På udgivelsessiden regner vi med at udgive Mogens Selsøe Sørensens fotografier fra 1960'ernes Hillerød.

Bestyrelsens beretning kan i sin helhed læses på foreningens hjemmeside: www.lfhk.dk

---

NYHEDSMAILS

Ønsker du at være ajour med arrangementer m.m., så :
mail til kasserer Inge Elsøe på: elsoe@email.dk

FRA GLASPLADE TIL IPHONE

ET FOTOGRAFISK PORTRÆT AF EGNEN OMKRING HILLE
Udstilling fra 15. september 2012
Folkemuseet · Frederiksgade 11

POSTKORTETS HISTORIE

MED SÆRLIG VÆGT PÅ HILLERØD OG OMEGN
Foredrag ved Henrik Selsøe Sørensen
onsdag den 31. oktober 2012, kl. 19
Begge arrangementer i samarbejde med de
øvrige aktører i Lokalhistorisk Samvirke
Folkemuseet · Frederiksgade 11

HISTORIER OG SKRØNER

FRA HILLERØD OG GRIBSKOV
Red. Karl Erik Frederiksen tager udgangspunkt i
forfatteren N. P. Wivel som for 150 år siden fortalte
mange af de kendte nordsjællandske sagn og beretninger
Tirsdag den 6. november 2012, kl. 19 · Kedelhuset

FILMEN HILLERØD 2000

fås nu på dvd. 104 minutter. 100 kr. i boghandelen

HUSK AT BETALE KONTINGENT. GIROKORT ER UDSENDT!